Tere tulemast, kallid sõbrad!

ХУШ КЕЛИБСИЗ, АЗИЗ ДЎСТЛАР!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

15 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 226 (3964).

20 НОЯБРЬ ЧОРШАНБА 1968 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

Бугун Тошкентда Эстония адабиёти ва санъати декадаси очилади.

ДЕКАДА ҚАТНАШЧИЛАРИГА АЛАНГАЛИ САЛОМ!

МАДАНИЯТИМИЗ БАЙРАМИ

Бугун қадимий ва ҳамавақт давқирон элимизда, қуёшли, жонажон республикамизда яна шодиёна. Бугун эллари олис бўлса ҳам, диллари яқин бўлган қардош эстон халқининг ажойиб истеъдод эгалари, адабиёт ва санъат вакиллари ўзбеклар хонадонига — ўз қардошлариникига меҳмон бўлиб келдилар. Тошкентда эстон адабиёти ва санъати декадаси тантанали равишда бошланди.

Ўзбек халқи шу кунларда шодиёна дамларини бошидан кечирмоқда. Диёримиз меҳнаткашлари бу йил она-Ватанга пахта етказиб бериш юзасидан олган аҳдларининг устидан чиқдилар. Она-Ватанга 4 миллион тоннага яқин «оқ олтин» хирмони совға этилди. Бу — элимизнинг улкан ғалабасидир. Ана шу буюк ғалаба кунларида азиз дўстларимизнинг ташриф буюриши нур устига аъло нур бўлди.

Қардош республикаларда адабиёт ва санъат декадалари, ҳафталиклари ва фестивалларининг ўтказиб турилиши мамлакатимиз халқларининг яхши традициясига айланган. Кейинги йилларда қардош республикаларда хорижий мамлакатлар адабиёт ва санъат декадалари ҳам ўтказилиб турилмоқда.

Қуёшли республикамизнинг пойтахти — гўзал Тошкентимиз маданият, адабиёт ва фан арбобларининг халқаро учрашув марказига айланиб қолди. Шу йилнинг сентябрь ойида дунёнинг ҳамма қитъаларидан келган ёзувчилар Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари Тошкент конференциясининг ўн йиллиги тантаналарида қатнашдилар. Ёзувчиларнинг Тошкентда ўтказилган халқаро симпозиуми қатнашчилари адабиётимиз бобокалони Алишер Навоий туғилган кунининг 525 йиллиги юбилейида иштирок этдилар. Яқинда Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивалининг қатнашчиларини Тошкент ва республикамизнинг бошқа шаҳарлари меҳнаткашлари қизғин табрикладилар.

Мана бугун Ўзбекистон меҳнаткашлари қардош эстон халқининг ажойиб вакилларини муборакбод этмоқдалар, бизнинг уйимиз — сизнинг уйингиз демоқдалар, азиз меҳмонларни нозу неъматлар билан, шўх куйлар ва сўлим куз гуллари билан кутиб олмоқдалар.

Шу йил ёз ойида Эстонияда Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси ўтказилган эди. Меҳнатсевар, меҳмондўст Эстония меҳнаткашлари Ўзбекистондан борган қалам соҳибларини, театр ва кино усталарини ва бошқа санъат арбобларини зўр хурсандчилик билан кутиб олган эдилар. Ҳамма ерда декада қатнашчиларининг учрашувлари халқлар дўстлигининг ёрқин намойишига айланди.

Азалий меҳмондўст, дўстга қадрдон ўзбек халқи бугун Эстониядан келган азиз меҳмонларни ўз хонадонига таклиф этмоқда. Тошкент ўқув юртлари ва саноат корхоналари, Мирзачўл чўлқуварлари, Фарғона пахтакорлари, Самарқанд ва Бухоро миришкорлари — республикамизнинг ҳамма кишилари меҳмонлар йўлига мунтазир.

Эстониялик меҳмонлар ўн кун мобайнида республикамизнинг кўп жойларида бўлиб, ўзбек халқини ўз ижодлари билан таништирадилар. Кинотеатрларда Эстония кинофильмлари намойиш қилинади, театрларда, шаҳар ва қишлоқ клубларида эстониялик санъаткорларнинг чиқишлари бўлади. Алишер Навоий номли театрда Таллин опера ва балет театрининг спектакллари бошланади. Халқимиз эстон композиторлари, рассомлари, меъморлари яратган нодир санъат асарлари билан ошно бўладилар.

Эстон совет адабиётининг энг яхши намуналари ўзбек тилига таржима қилиниб, кенг китобхонлар томонидан севиб ўқилиб келинмоқда. Декада кунларида республика нашриётлари эстон адиблари ва шоирларининг бир қанча асарларини китобхонларга тақдим этади. Китобхонлар декада кунларида эстониялик ёзувчилар билан учрашиб, ўзлари севган китобларга автографлар ёздириб олишга муяссар бўладилар.

Декада қардош халқлар маданиятларининг яқинлашуви ва уларнинг ижодий ҳамкорликда равнақ топишида умидбахш кўприк бўлиб хизмат этади. Эстониядан 600 дан кўпроқ адабиёт ва санъат вакиллари меҳмон бўлиб келишди. Уларнинг ҳар бири ўз маҳорати, ўз ижодий маҳсулини ўзбек халқига намойиш қилиш ниятида. Машҳур саҳна усталари билан бирга, талантли болалар хори ва ҳаваскорлик тўгаракларининг вакиллари ҳам томошабинлани ўз маҳоратларидан баҳраманд этадилар.

Декада кунларида ижодий ташкилотларда учрашувлар ҳам бўлади. Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар союзларида икки қардош халқ вакиллари ўз ижодий режалари ва дўстлик алоқалари, келажакдаги маданий ҳамкорлик ҳақида маслаҳатлашиб оладилар. Бу учрашувлар фойдали бўлади деб ишонамиз. Ҳар икки халқнинг қалам соҳиблари ва саҳна усталарининг учрашувлари янги ижодий изланишларга, маҳорат чўққиларига бошлайди.

Декада кунларида эстониялик меҳмонлар ўзбек халқининг ҳаёти билан танишадилар. Улар қаерда бўлмасинлар, дўстлик меҳрини ва жўшқин ҳароратини сезадилар, дўстлик меҳр-муҳаббати билан қуршаб олинадилар. Қишлоқларда, шаҳарларда ажойиб кишиларнинг меҳнат зафарлари билан, уларнинг завқли иши, ширин ҳаётлари билан танишадилар. Эл яратган нарсаларини дўстлик дастурхонига қўйиб, унга марҳамат илтифоти билан қарайди. Октябрь қуёшидан камол топиб, баҳор гулларидай яшнаётган дўстлигимиз янги ғунчалар очади, коммунизм йўлларини янги чаманлар билан безайди.

Мамлакатимиз халқларининг дўстлиги бузилмас ва абадийдир. Бу дўстлик катта синовлардан ўтган. Бу дўстликни ҳеч қандай машъум тўсиқлар бузолмайди. Жанглар оташида тобланган халқларимиз дўстлиги бугунги кундаги декада тантаналарида ҳам ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда, жаҳон халқларига қуёш нурларидай ўз ҳаётбахш нурларини баралла сочиб турибди.

Дўстлик ҳамма вақт барҳаёт бўлсин. Дўстлик тароналари эллар ҳамкорлигининг абадий рамзига айлансин. Дўстлик бор экан, душманларимиз ларзага келади. Дўстлик бор экан, она-Ватанимизнинг куч-ғайрати янада ошади, гўзал ҳаётимиз янада фаровон бўлади.

Эстониялик азиз дўстлар, жонажон диёримизга хуш келибсиз!

КЕЧА тошкентликлар эстониялик адабиёт ва санъат аҳлларининг катта группасини кутиб олдилар. Шу муносабат билан Тошкент вокзалида митинг бўлиб ўтди. Ўнгдаги суратда: Эстония ССР Министрлар Советининг раиси В. И. Клаусон митингда нутқ сўзламоқда. Чапдаги суратда: декада қатнашчиларини Тошкент вокзалида кутиб олиш пайти.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ).

ЎЗБЕК ДИЁРИДА УЧРАШУВ

Ўзбекистон пойтахти катта тантаналарни сабрсизлик билан кутмоқда — бугун республикада Эстония ССР адабиёти ва санъати декадаси бошланади. Шаҳардаги театр бинолари, корхоналар ва муассасаларнинг ҳуснига-ҳусн қўшган юзларча афишалар тошкентликларни қардош республиканинг энг яхши ижодий коллективлари билан, бу республиканинг маданият усталари билан учрашувга чорлайди.

Тошкент шаҳри меҳнаткашларининг вакиллари 18 ноябрь кечкурун аэропортда декада қатнашчиларининг биринчи группасини табрикладилар. Келган меҳмонлар орасида Эстония ССР Министрлар Советининг раиси В. И. Клаусон ва Эстония ССР маданият арбоблари делегациясининг бошқа аъзолари ҳам бор эди.

Балтика соҳилларидан келган меҳмонларни КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, республика Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов, ижодий союзларнинг раҳбарлари, Ўзбекистон адабиёт ва санъатининг таниқли арбоблари, журналистлар кутиб олдилар.

* * *

19 ноябрда Тошкент вокзалига бутун Эстония кириб келгандек бўлди. Қардош республика адабиёти ва санъатининг Ўзбекистонда бошланаётган декадасида қатнашиш учун келган юзлаб кишилар Эстония далалари ва ўрмонларининг нафасини, меҳнатни ҳам, қўшиқни ҳам севадиган мард кишилари қалб ҳароратини олиб келдилар.

Эстониянинг махсус поезди Тошкент вокзалига етиб келганида, — Тере Тулемаст — хуш келибсиз! — Палав тервитус — Қизғин салом! — садолари ҳар томондан янграб турди. Минглаб тошкентликлар ўзбеклар диёрига қадам қўйган эстониялик азиз биродарлари ва ҳамшираларини чин юракдан табрикладилар.

Эстония маданиятининг таниқли арбоблари — артистлар, ёзувчилар, композиторлар, кинематографчилар, рассомлар вагонлардан бирин-кетин туша бошладилар. Бу кишиларнинг ижоди Болтиқ бўйларидагина эмас, бутун мамлакатда машҳурдир. Катта халқ тантаналарининг доимий йўлдоши — карнай-сурнай садолари кўкларга кўтарилди.

Бундан бир кун олдин махсус самолёт билан Тошкентга келган декада иштирокчилари ҳам вокзалда ҳозир бўлдилар. Булар орасида Эстония ССР Министрлар Советининг раиси В. И. Клаусон, Эстония маданият министри А. И. Лаус, Эстония Компартияси Марказий Комитети фан ва маданият бўлимининг мудири Г. Э. Сарри, Таллин шаҳар партия комитетининг секретари Р. Э. Ристлаан ва қардош республика маданияти арбоблари делегациясининг бошқа аъзолари ҳам бор эдилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. О. Азимов, республика маданият министри В. Й. Зоҳидов, ижодий союзларининг раҳбарлари, Ўзбекистоннинг таниқли маданият арбоблари меҳмонлар билан самимий кўришадилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Р. Қурбонов меҳмонларга мурожаат қилиб нутқ сўзлади. У, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари номидан Эстония намояндаларига қизғин салом топширди.

Яқиндагина Эстонияда Ўзбекистон ССР адабиёти ва санъати декадаси бўлиб ўтган эди, деди Р. Қурбонов. Мана энди сизлар бизнинг меҳмонимиз бўлиб келдингиз. Сизнинг келишингиз ҳаммамизга шодиёна байрам, халқларимиз дўстлигининг улкан намойишидир. Сизларни Совет Ўзбекистонининг ишчилари, колхозчилар, барча меҳнаткашлар сабрсизлик билан кутмоқдалар.

Эстония ССР Министрлар Советининг раиси В. И. Клаусон микрафон ёнига келади. Қардош республикалар адабиёти ва санъати декадаси совет кишиларининг яхши анъанаси бўлиб қолганлигини, бу учрашувнинг алоҳида аҳамияти борлигини айтди. Чунки, деди у, бу учрашув В. И. Ленин туғилган кунининг юз йиллиги арафасида бўлмоқда. Эстония маданияти арбоблари Ўзбекистон меҳнаткашларини ўз муваффақиятлари билан қувона—қувона таништирадилар. Эстония маданият арбоблари ўзбек санъати ва адабиёти декадаси иштирокчилари Болтиқ бўйларида эстонияликларга жуда катта завқ-шавқ бағишлаганликлари учун уларга астойдил ташаккур изҳор қиладилар.

Дўстлик учун, қардошларча кутиб олганлигингиз учун катта раҳмат! — Суур Тяну! Эстония делегацияси бошлиғининг нутқи давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Митинг тамом бўлди. Вокзал рўпарасидаги майдонда СССР халқ артисти профессор Густав Эрнесакс раҳбарлигидаги Эстония ССР давлат эркаклар хори баланд руҳ билан ижро этган қўшиқ жаранглайди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕТТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ IV СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР еттинчи чақириқ Олий Советининг тўртинчи сессияси 1968 йил 24 декабрда Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилсин:

Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1969 йилги давлат плани тўғрисида.

Ўзбекистон ССРнинг 1969 йилги давлат бюджети тўғрисида.

Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка советлари тўғрисида Ўзбекистон ССР қонунлари лойиҳалари тўғрисида.

Оила ва никоҳ ҳақида Ўзбекистон ССР қонунлари кодекси лойиҳаси тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг саноат бўйича ва халқ маорифи бўйича доимий комиссияларининг ишлари тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг ёшлар ўртасида ишлаш бўйича доимий комиссиясини тузиш тўғрисида ва баъзи бошқа доимий комиссияларнинг составига ўзгартишлар киритиш тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси.
Е. НАСРИДДИНОВА

Ўзбекистон ССР Олий совети президиумининг секретари
Р. САХИБОЕВ.

1968 йил, 19 ноябрь.
Тошкент шаҳри.

«ЗОНД-6» ЕРГА ҚЎНДИ

«Зонд-6» станцияси Ер — Ой ер космик трассаси бўйлаб салкам етти кеча-ю етти кундуз парвоз қилганидан кейин 1968 йил 17 ноябрда Совет Иттифоқининг белгиланган районида ерга қайтариб туширилди. «Зонд-6» автомат станцияси билан ўтказилган тажрибада космик аппаратларни планеталараро траекториядан қайтариб туширишнинг бошқа, тағин ҳам мураккаб ва истиқболли методи текшириб кўрилди.

«Зонд-6» автомат станцияси ёрдамида станция ичидаги системалар, агрегатлар, узеллар ва аппаратларни синаб кўриш ва такомиллаштириш, шунингдек космик фазони илмий тадқиқ қилиш юзасидан белгиланган программа бажарилди.

(ТАСС).

ОБЛАСТИМИЗДА КАРТОШКА ТАЙЁРЛАШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Областимиз сабзавотчилик хўжаликларининг меҳнаткашлари доҳиймиз В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги шарафига социалистик мусобақани қизитиб, меҳнатда янги муваффакиятни қўлга киритдилар. Ватанга 32 минг 600 тоннага яқин картошка ҳосили етказиб берилиб, картошка тайёрлаш йиллик давлат плани ошириб бажарилди.

Область сабзавот хўжаликларининг меҳнаткашлари маррага ўтган йилдагидан анча барвақт етиб келдилар. Қабул пунктларига бир неча юз тонна кўп картошка топширилди. Бу муваффақиятга йиллик картошка тайёрлаш планини анча ошириб бажарган Калинин, Оржоникидзе ва Бўка районларининг миришкор сабзавоткорлари катта ҳисса қўшдилар. Жумладан, Калинин райони йиллик планни шу кунгача 133,7 процент бажариб, давлатга жами 16 минг 310 тоннага яқин картошка етказиб берди.

Оқ олтин ХИРМОНИГА

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 19 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Пахта тайёрлаш		Машина терими	
	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
Юқори Чирчиқ	0,01	102,79	—	152,75
Бўка	0,45	102,44	0,08	99,20
Оққўрғон	0,11	100,98	—	104,68
Ўрта Чирчиқ	0,20	96,66	—	96,65
Бекобод	0,40	91,46	0,02	85,54
Янгийўл	0,32	87,50	—	89,04
Оржоникидзе	0,75	78,71	—	90,30
Область бўйича:	0,28	96,36	0,03	98,68

ДЎСТЛИГИМИЗ

ҚИШЛОҒИМИЗГА МАРҲАМАТ

Дўстлик — биродарликдан улуғроқ нарса бўлмаса керак. Бизнинг кўпмиллатли Совет Иттифоқимизда қардош халқларнинг дўстлиги метиндек мустаҳкамланиб бормоқда.

Қардош республикалар ўртасида адабиёт, санъат ва маданият декадаларини ўтказиш анъанага айланиб қолди. Бу декадалар қардош халқларнинг фаровон турмуши, юксак маданияти ва халқ хўжалигида эришаётган катта ютуқлари билан батафсил таништирмоқда, дўстликни тағин ҳам мустаҳкамламоқда.

Мана, бугун серқуёш диёримизга узоқ эстон элидан азиз меҳмонлар ташриф буюришди. Яқинда уларнинг юртида Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси ўтказилган эди.

Энди навбат бизларга келди. Марҳабо, дўстлар! Хонадонларимизнинг тўри, дастурхонларимизнинг тўкини —сизлар учун! Ўзбекистонда бўладиган кунларингизда бизнинг тобора чирой очиб бераётган қишлоғимизга ҳам бир келиб кетинг. Колхозимиз деҳқонлари бутун ўзбек эли қатори сиз азиз дўстларни қучоқ очиб қарши оладилар.

Т. МИРЗАЕВ,

Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг раиси.

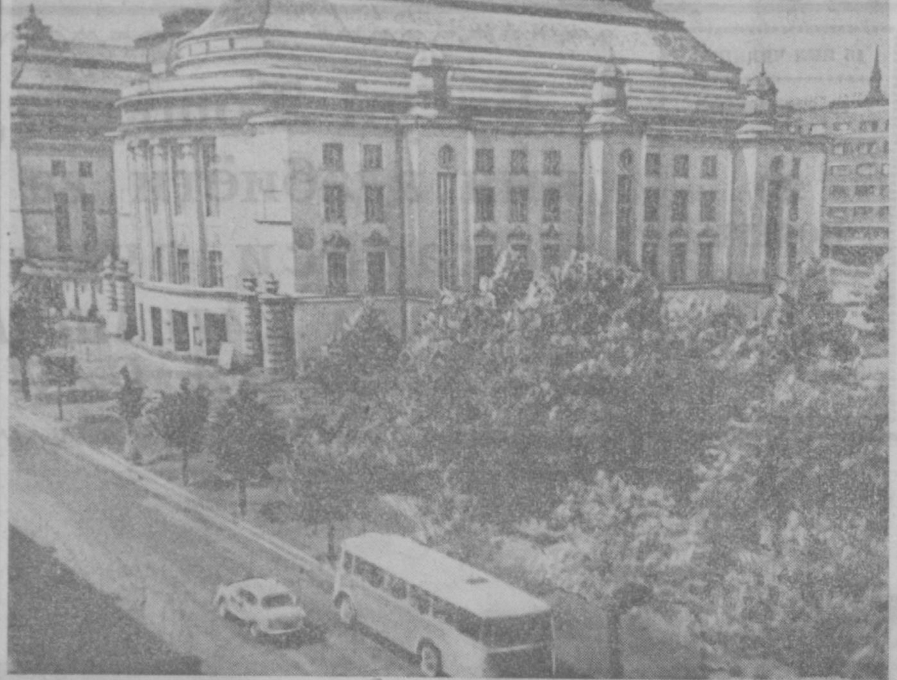

ЭСТОНИЯ ССРнинг пойтахти Таллин шаҳрида ва республиканинг бошқа жойларида замонавий санъат даргоҳлари барпо этилган. Сиз кўриб турган бу суратдаги бино меҳнат Қизил байроқ орденли Эстония давлат академик опера ва балет театрининг биносидир.

ҲАМОҲАНГ КУЙЛАР

Бугун Алишер Навоий номли опера ва балет театримиз эшиклари азиз меҳмонларимиз — эстон адабиёти ва санъати декадаси қатнашчилари учун кенг очиқ!

Эстон халқи — музика шайдоси, нозик дидли санъаткор халқ. Эстонияда профессионал санъаткорлар билан бирга республиканинг ҳамма жойларида етишиб чиққан ажойиб халқ талантлари борки, улар ўз санъатларини меҳнаткаш омма орасида кенг намойиш қилиб келмоқда.

Эстонияда мамлакатда, ҳатто ундан ташқарида ҳам донги кетган машҳур санъаткорлар кўп. СССР халқ артистлари Георг Отс, Тийт Куузик, Эстония ССР халқ артисти Виктор Гурьев, Эстония ССРда хизмат кўрсатган артистлар Лидия Панова, Айно Кюльванд, Хендрик Крумм, Урве Таутс ва бошқаларнинг маҳоратини томошабинлар юксак баҳолаб келмоқдалар.

Бугун бизга меҳмон бўлиб келган Эстония ССР Қизил Байроқ орденли Давлат академик опера ва балет театри коллективи Алишер Навоий номли театримиз саҳнасида ўзининг энг яхши спектаклларини кўрсатади.

Театр коллективи тошкентлик томошабинларга эстон композитори, Эстонияда хизмат кўрсатган санъат арбоби Эйно Тамбергнинг уч пардали «Темир уй» операсини, композитор Эдуард Трубиннинг «Шайтон» деган икки пардали балетини олиб келган.

Тошкентлик томошабинлар декада кунларида театримиз саҳнасида эстон санъаткорлари ижросида «Оққуш кўли» балетини, «Трубодур» ва «Порги ва Бесс» операларини кўришлари мумкин.

Эстониялик санъаткорлар театримиз саҳнасида ўз спектаклларини кўрсатиш билан бирга республикамиз санъати билан танишадилар ва санъаткорлар билан ижодий алоқалар ўрнатадилар. Эстония санъаткорларининг бизнинг қуёшли республикамизга меҳмон бўлиб келишлари халқимизнинг маданий ҳаётида катта воқеадир.

Навоий номли театримиз санъаткорлари Эстония опера ва балет театри коллективини қизғин табриклайдилар. Уларга катта ижодий муваффақият тилайдилар.

Ж. ҚОСИМОВ,

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, А. Навоий номли опера ва балет театри директорининг ўринбосари.

РУДОЛЬФ СИРГЕ

МЕҲМОНЛАРИМИЗ

Эстон адабиётининг кекса вакилларидан бири, Эстонияда хизмат кўрсатган ёзувчи Р. Сирге 1904 йили 30 декабрда ишчи оиласида туғилди.

Р. Сирге самарали ижод қилиб келаётган серқирра талант эгаси сифатида машҳур. У қатор роман, повесть ва ҳикояларнинг авторидир.

Ёзувчи асарларининг кўпчилиги эстон халқининг ҳаёти, унинг тарихини кўрсатишга бағишланган. 1956 йилда яратилган «Ер ва халқ» романида эстон халқи тарихи, унинг қадимий маданияти моҳирона тасвирланган.

Таниқли адиб Р. Сирге Эстония Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, «Дружба народов» журнали редколлегиясининг аъзосидир.

ЯГОНА САФДА

А. ВАДЕР,
Эстония Коммунистик партияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари

Улуғ Октябрь социалистик революцияси эстон халқини помешчиклар ва капиталистлар зулмидан, миллий асоратдан озод қилди.

Октябрь революцияси Петроградда ғалаба қилган куннинг эртасигаёқ Эстонияда ҳам ёниб чиқди. Питер пролетариати штурм қилиб, Қишлик саройни эгаллаб олган вақтда, Таллиндаги революцион отрядлар барча стратегик пунктларни ва муассасаларни ўз назорати остига олдилар. Вокзал, почтамт, банкларга сиёсий комиссарлар тайинланди. Орадан бир неча кун ўтгач, Эстониянинг бошқа шаҳарлари ва қишлоқларида ҳам Совет ҳокимияти ўрнатилди, биринчи Социал-иқтисодий ўзгаришлар амалга оширилди. Лениннинг ер тўғрисида бутун Россия Советлари II съездида қабул қилинган декрети асосида помешчиклар (баронлар)нинг ер —мулклари мусодара қилинди. Эстон меҳнаткаш деҳқонларига 2,4 миллион гектардан кўпроқ ер ҳеч бир ҳақ олинмай тақсимлаб берилди. Банклар ва транспорт национализация қилинди. Фабрикалар ва заводларда ишчилар контроли ўрнатилди. Саккиз соатлик иш куни жорий қилинди. Халқ маорифини ва соғлиқни сақлашни қайта ташкил қилиш мўлжаллаб қўйилди.

Ўша вақтда Эстонияда Совет ҳокимияти уч ярим ой яшади, холос. Эстон буржуазияси немис империалистлари билан тил бириктирганлиги натижасида империалистик Германия қўшинлари Эстонияни оккупация қилиб олди.

1918 йилнинг охирида Германияда революция бошланиб кетиб, унинг қўшинлари Эстониядан олиб чиқиб кетилгандан кейин бу ерда яна ишчи — деҳқонлар ҳокимияти ўрнатилди. 1918 йилнинг ноябрида Эстонияда биринчи Совет давлати бўлган Эстляндия меҳнат коммунаси эълон қилинди. Бироқ, у ҳам узоқ яшамади. Англия ва Американинг 1919 йилдаги қуролли интервенцияси маҳаллий буржуазиянинг капиталистик тузумни қайта тиклаб олишига ёрдам берди. Шу-шу буржуазия диктатураси йигирма йилдан кўпроқ давом этди. Эстониянинг буржуа ҳукумати мамлакатдаги ишчилар синфидан қўрқиб, саноат ишлаб чиқаришини камайтириш йўлига тушиб олди. Катта машинасозлик заводлари тугатилди. Эстония ғарбга хом ашё етказиб берувчи аграр ўлкага айлантирилди. Шу тариқа эстон меҳнаткаш халқининг ҳаётида мудҳиш ва машаққатли давр бошланди. Эстония Коммунистик партияси раҳбарлигида ўтказилган намойиш ва митингларда 10 минглаб кишилар қатнашди. Тез орада сиёсий маҳбуслар турмалардан бўшатиб юборилди, полиция қуролсизлантирилди, халқнинг ўз-ўзини ҳимоя қилувчи қуролли ташкилоти тузилди. Фашистлар диктатураси революцион халқнинг кучи билан ағдариб ташланди.

Революция янада ривожлана бориб Коммунистик партия раҳбарлигида халқ ҳукумати буржуа давлат аппаратини тугатишга киришди ва Эстонияда Совет ҳокимиятини қайта тиклаш учун зарур бўлган барча шарт-шароитларни таъминлади.

1940 йилнинг 14-15 июль кунлари янги давлат думасига биринчи марта чинакам халқ сайлови ўтказилди. Коммунистик партия раҳбарлигида тузилган «меҳнаткаш халқ иттифоқи»нинг — ягона сайлов блокининг номзодларини эстон халқининг мутлақ кўпчилиги қўллаб-қувватлади. 1940 йилнинг 21 июлида янги давлат думаси тўпланиб, Совет ҳокимияти ўрнатилганлиги тўғрисидаги, Эстония Совет Социалистик Республикаси тузилганлиги тўғрисидаги декларацияни қабул қилди.

Эндиликда 21 июль куни — Эстонияда Совет ҳокимияти қайта тикланган кун халқ байрами тариқасида нишонланмоқда. 1940 йил 6 августда ССР Иттифоқи Олий Совети эстон халқининг илтимосига биноан Эстония ССРни СССР составига қабул қилди.

Совет тузуми Эстония меҳнаткашларига сиёсий эркинликлар ва социал ҳуқуқлар берди. Жамият бахт-саодати йўлида қилинаётган эркин ижодий меҳнат ҳар томонлама ривожланмоқ учун чексиз имкониятлар очиб берди. Буржуазия ҳукмронлик қилаётган даврда меҳнаткашларнинг даҳшатли офати бўлган ишсизлик батамом тугатилди.

Қардош иттифоқдош республикалар Эстония ССРга саноат ускуналари, хомашё ва материаллар, озиқ-овқат ва кенг истеъмол моллари юбориб турдилар. Қишлоқ хўжалиги кўп миқдорда трактор, комбайн, ҳар хил қишлоқ хўжалик машиналари олди. Қишлоқ хўжалигининг турли тармоқларига малакали мутахассислар билан катта ёрдам кўрсатилди.

Совет халқларининг Эстония меҳнаткашларига берган ёрдами Совет Иттифоқида янги, социалистик хўжалик системаси, миллатлар ўртасида марксизм-ленинизм принципларига, ўзаро дўстлик ва ҳамжиҳатлик принципларига асосланган ўзаро муносабатларнинг янги принциплари вужудга келганлигини яққол кўрсатди.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Эстония қишлоқ хўжалиги юксак даражада машиналашган индустриал республикага айланди. Саноат республика экономикасининг етакчи тармоғи бўлиб қолди ва ижтимоий маҳсулотнинг 66 процентидан кўпроғини, миллий даромаднинг 57 процентини бермоқда. Ҳозирги кунда Совет Эстониясининг саноати 1940 йилги даражадан 22 процентдан зиёдроқ ошиб кетди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, 1967 йилда республика халқ хўжалигида меҳнатга яроқли аҳолининг 94 проценти ишламоқда эди. Фақат социализм шароитидагина аҳолининг иш билан таъминланиши мана шундай юксак даражада бўлиши мумкин. Экономикани ўстиришнинг бундан буёнги суръати ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришга, меҳнат унумдорлигининг оширилишига боғлиқдир. 1970 йилнинг охирига — беш йилликнинг охирига бориб, Эстониядаги бутун саноатнинг ялпи маҳсулоти 1965 йилдагига нисбатан 45 процент, яъни қарийб 1,5 баравар кўпаяди. Машинасозлик ва металл ишлаш саноати янада ривожлантирилади.

50 дан кўпроқ корхона жаҳондаги 80 мамлакатга ўз маҳсулотини юбориб турибди. Бу саноат маҳсулотларини асосан халқ демократик мамлакатлари олмоқда. Чунончи, Германия Демократик Республикасига электр двигателлар, экскаваторлар, целлюлоза, қоғоз, чанғилар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари—сариёғ, пишлоқ юборилмоқда.

Молларни четга чиқариб сотиш билан бирга четдан мол сотиб олиш ҳам йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Торф, ёғочсозлик ва озиқ-овқат саноати учун технология ускуналари, пласмассани қайта ишлаш учун станоклар, қишлоқ хўжалик машиналари ва халқ истеъмол молларини Германия Демократик Республикаси етказиб бермоқда.

Бугунги Эстония ёппасига электрлашган республикадир. Урушдан кейинги йилларда электр энергия ишлаб чиқариш анча кўпайди: 1966 йилда 7,6 миллиард киловатт соат электр энергия ишлаб чиқарилди. Бу эса Эстониянинг шу жиҳатдан совет республикалари орасида биринчи ўринни ва жаҳондаги олдинги ўринлардан бирини олишини таъминламоқда.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида қишлоқ хўжалигида тубли ўзгаришлар рўй берди, эстон қишлоғининг қиёфаси ўзгариб кетди: якка деҳқон хўжаликлари ўрнида замонавий техника билан таъминланган йирик социалистик хўжаликлар, колхозлар ва совхозлар барпо қилинди.

Уй-жой проблемасини ҳал қилишга кўп эътибор берилмоқда. Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Эстония шаҳарлари ва посёлкаларида умумий саҳни 5 миллион квадрат метрдан кўпроқ бўлган янги уйлар қурилди.

Меҳнаткашларнинг реал даромадлари кўпайди. Халқ истеъмол қиладиган ҳар хил молларга талаб ўсиб бормоқда, турмуш шароити яхшиланмоқда.

Совет ҳокимияти йилларида, Эстонияда чинакам маданий революция бўлди. Халқ маорифини, фан ва маданиятни ривожлантириш соҳасида катта ютуқлар қўлга киритилди. Умумий таълим мактабларида ўқувчилар сони 1940 йилдагига нисбатан икки баравардан зиёдроқ кўпайди, ўрта махсус ўқув юртларидаги ўқувчилар эса 16 баравардан зиёдроқ кўпайди. Ҳар 10 минг кишига ҳисоблаганда олий ўқув юртларида 166 студент ўқиб турибди. Ваҳоланки Швеция, Германия Федератив Республикаси ва Норвегия сингари капиталистик мамлакатларда ҳар 10 минг кишига ҳисоблаганда олий ўқув юртларида ўқувчилар Швецияда 66 киши, Германия Федератив Республикасида 44 киши, Норвегияда 42 киши ҳисобланади.

Илмий муассасалар сони 3,5 бараварга яқин кўпайди, илмий ходимлар эса қарийб 6 баравардан ошди. Совет ҳокимияти йилларида ташкил этилган Эстония ССР Фанлар академияси ва илмий тадқиқот институтлари республика саноати, транспорти ва алоқа корхоналари ишига ўзларининг муҳим ҳиссаларини қўшмоқдалар, социалистик экономикани ривожлантиришнинг жуда хилма-хил ва энг актуал проблемаларини ҳал қилиб бермоқдалар.

Эстон халқининг маданияти гуллаб яшнамоқда. Буржуа диктатураси йилларида прогрессив ёзувчиларнинг асарлари бутунлай нашр қилинмас эди, ёки нашр қилинса ҳам жуда кам нусхада чиқарилар эди. Ҳозирги вақтда республикада ҳар йили 2 мингга яқин номда турли китоб ва брошюралар жами 10,5 миллиондан кўпроқ нусхада нашр этилмоқда. Эстонияда жами 130 номда газета ва журналлар, бюллетенлар ҳаммаси бўлиб 13,5 миллионга яқин нусхада чиқиб турибди. Республика шаҳарлари ва қишлоқларининг меҳнаткашларига мактаб кутубхоналари, техника кутубхоналари ва махсус кутубхоналардан ташқари 2570 та умумий кутубхона хизмат қилмоқда. Бу кутубхоналардаги турли китобларнинг сони 25 миллионга етади.

Одамлар умри узайиб бораётганлиги меҳнаткашларнинг турмуши яхшиланганлигини кўрсатувчи объектив кўрсаткичларнинг бири ҳисобланади. Эстония аҳолисининг ўртача умри узайиб, эндиликда эркакларники 64 ёшга, аёлларники 72 ёшга етадиган бўлиб қолди. 1934 йилдаги расмий статистикага қараганда эркакларнинг ўртача умри 53 ёш, аёлларники 60 ёш эди. Бинобарин, Совет Эстониясида турмуш яхши, қувончли бўлиб қолди, деб айтиш учун ҳамма асослар бор.

Совет Иттифоқи халқлари буюк оиласининг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлган Эстония ССР эркин ва суверен давлатдир. Эстон халқи тўла мустақилликка эга бўлиб қолди, ўзининг порлоқ келажагини тўла ишонч билан қурмоқда, ўзининг шаклан миллий ва мазмунан социалистик маданиятини ривожлантирмоқда, ватанимиз халқлари олдида турган жуда катта вазифаларни амалга ошириш ишига ўзига яраша ҳисса қўшмоқда. СССР халқ хўжалигини КПСС XXIII съезди директиваларига мувофиқ ривожлантиришнинг 1966-1970 йилларга мўлжалланган янги беш йиллик плани Улуғ Совет Иттифоқининг, шу жумладан бошқа қардош республикалар каби коммунизм қуриш йўлидан дадил олға бораётган Совет Эстониясининг ҳам янада тараққий этиш ва гуллаб яшнаши учун кенг истиқболлар очиб беради.

УЙИМИЗНИНГ ТЎРИ СИЗНИКИ

Эстонияда бўлиб ўтган ўзбек адабиёти ва санъати декадасида иштирок этганимдан чексиз қувонган эдим. Эстон адабиётининг ютуқлари билан яқиндан танишдим. Кўплаб дўстлар орттирдим. Талабчан эстон китобхонларига ўзбек шеърияти ҳақида гапириб бердим.

Эстония сафари менда чуқур таассурот қолдирди. Содда, меҳмондўст, бағри кенг бу халқни юракдан севиб қолдим. Қон-қардошлигимизга, дўстлигимизнинг кундан-кун мустаҳкамланиб бораётганига яна бир карра ишондим.

Бугун серқуёш республикамизга дўстларимиз ташриф буюришди. Ўзбек хонадонига эстониялик ёзувчилар, санъаткорлар меҳмон бўлиб келишди. Бу одатий расмга, урфга айланиб бораётган дўстлик нишонасидир.

Марҳабо, азиз дўстлар! Уйимизнинг тўри сизники!

Гулчеҳра ЖЎРАЕВА,
шоира.

В. ГРОСС

МЕҲМОНЛАРИМИЗ

ЭСТОН адабиётининг таниқли вакилларидан бири Виллем Гросс 1922 йили 11 январда шахтёр оиласида туғилди. Йирик прозаик ва драматург сифатида танилди.

В. Гросснинг «Ростланган қанотлар», «Қуриб битирилмаган уйнинг савдоси» ва «Бир тақдир эгалари» каби романлари эстон ўқувчилари севиб ўқийдиган энг яхши асарлар қаторидан ўрин олган. Айниқса, ёзувчининг «Ўртача кунлар» ҳикоялар тўплами ва охирги романи — «Олимлар уйи» жамоатчилик томонидан юқори баҳоланди.

В. Гросс 1950 йилдан бери СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси. У Эстония ёзувчилар союзи правлениесининг секретаридир.

КЎЗЛАР

Дебора ВААРАНДИ

Мен нега ташнаман,
Истағим нима?
Онам оғушидай сукунатми ё?
Билмайман... осмонга боқиб жимгина
Юлдузлардан савол сўрайман гоҳо.
Гоҳида кафтингда янги узилган
Гилосдай қўзингни олгим келади.
Гоҳида қайинга ўйиб ёзилган
Сенинг азиз исминг бўлгим келади.

Гоҳо бўлсам, дейман, баҳорги ирмоқ,
Югурсам ўзга, ёш ҳаёт изидан.
Мовий денгиз билан тутинсам ўртоқ.
Иноқлашиб кетсам тўлқинлар билан.
Фақат кўзларимдан айрилмасам бас!
Денгиз тошларини қайраб уйқуда,
Оппоқ ёлларини ўйнатиб абас,

Қаҳқаҳа уришни кўргим бор жуда.
Бир-биридан йироқ сув билан осмон.
Ўртада бир титроқ, титроқки-олтин.
У — сенинг мусаффо нигоҳингсимон.
О, ўша титроқнинг асириман мен

Машраб БОБОЕВ таржимаси.

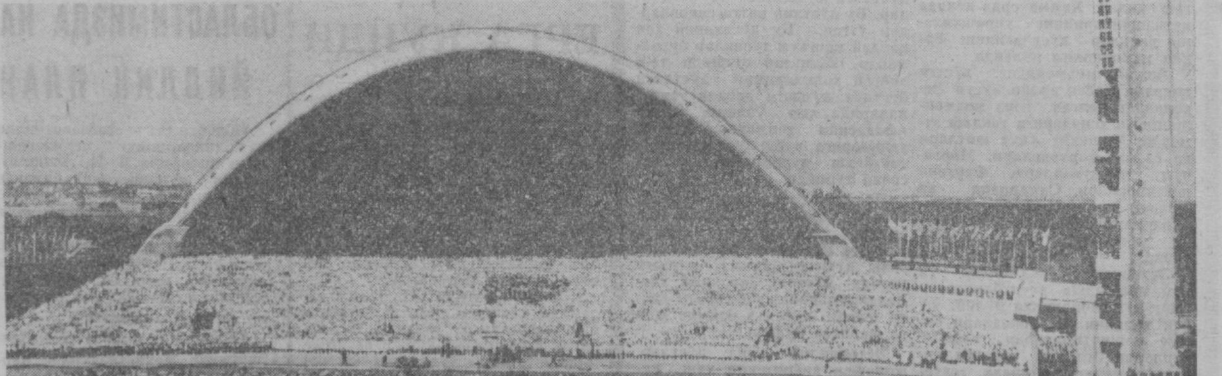

ҲАР йили Эстонияда ашула байрами ўтказилади. Бу сурат Эстониянинг Лоссь шаҳрида ашула байрами вақтида олинган.

АБАДИЙДИР

ҚЎШИҚЛАР ҚАНОТИДА

Эстонлар ҳамиша куйлаб келишган. Улар тўйда ҳам, ҳосил байрамларида ҳам, ғалаба дамларида ҳам қўшиқ куйлашган. Бу куйларнинг келиб чиқиш тарихи узоқ ўтмишга бориб тақалади.

Қўшиқ Эстон халқига ҳамиша — меҳнатда ҳам, садоқатда ҳам ўз маънавий ёрдамини кўрсатиб турган. Бундан юз йил муқаддам хонадон куйларини, баъзи кичик маъракаларни ўтказиш учун гусли деган музика асбоби кашф қилиниб, у халқ хофизларининг овозларига, шўх ўйинларга жўр бўлган.

XVI асрда волинка деган музика асбоби жуда катта шуҳрат қозонди. У тўрт аср давомида халқ байрамларида, ҳосил тўйларида ва никоҳ кечаларида баралла янграб, кишиларни шодлик ва меҳнатга, севги ва садоқатга чорлади. Бу қўшиқлар асрлардан асрларга, авлодлардан-авлодларга ўтиб янгича сайқал, янгича мазмунга эга бўлди.

Аксарият эстон қўшиқлари кўп овозлидир. Ғалабага, қувончга эришган халқ бу қўшиқларни кўпинча коллектив бўлиб куйлар, акс-садоси олис-олисларга таралиб бошқаларни ҳам катта-катта ишларга руҳлантирарди. Улардан кўпчилиги ҳозирга қадар етиб келди ва севиб куйланмоқда. Фақат баъзиларини шакл ва мазмуни ҳам ўзгарди холос.

XVII асрнинг бошларида Таллин ва Тарту шаҳарларидаги черковларда болалар хорига асос солинди. Улар ҳар якшанба куни тоат-ибодат вақтида куйлашарди. Шу даврларда мактабларда қўшиқ ўргатишга алоҳида эътибор бериларди. Эстон мактабларини тамомлаган ҳар бир толибий илм қўшиқдан сабоқ бериш ҳуқуқ ва қобилиятга эга эди. XVIII асрда рўй берган шимолдаги қонли жанглардан кейин бу мактабларнинг кўпи беркитилди. Фақат XIX асрга келиб бу мактаблар қайтадан ташкил қилинди ва яна қўшиқлар садоси бирин-кетин авжига чиқа бошлади. Булардан энг дастлабкиси, Тартуда 1823 йилда ташкил этилган аралаш хор эди. Шундан кейин бутун Эстония бўйлаб жуда кўп хўр коллективлари пайдо бўла бошлади. Бу эса 1869 йилда Тарту шаҳрида биринчи қўшиқ байрами ўтказиш имкониятини берди.

Катта муваффақиятлар билан ўтказилган ашула байрамидан кейин ҳар йили шундай маданий тадбир ўтказишга қарор қилинганди. Лекин афсуски бу тадбирни ҳар йили амалга ошириш мумкин бўлмай қолди. Чунки у даврда миллий озодлик ҳаракати бошланган бўлиб, подшо ҳукумати халқни бир жойга кўплаб тўпланишидан ҳайиқарди. Шундай қилиб реакция эстон халқ қўшиқларининг ривожланишига анча путур етказди. Лекин шунга қарамай эстон қўшиқлари мазмун ва шакл жиҳатидан яхшиланиб, янгича жўшқинлик касб эта борди. Ниҳоят 1879 йилда иккинчи қўшиқ байрамида 1.272 хонанда ва созанда иштирок этди.

Эстон қўшиқлари айниқса Улуғ Ватан урушидан сўнг бошқача мазмун, бошқача акс садо бериб янграй бошлади. Эстон мусиқа маданияти мисли кўрилмаган даражада такомиллашиб борди. Натижада эстон композиторлар союзи, давлат филармонияси, консерватория, опера театри ва халқ марказий ижодий уйи вужудга келди. 1947 йилда бўлиб ўтган халқ ашула байрамида 27 минг хонанда ва созанда, раққосалар иштирок этдилар. Одамлар 7 минг кишидан иборат бўлган болалар хорини ҳам илиқ кутиб олди.

1969 йилда республикамиз эстон ашула байрами ташкил қилинган куннинг 100 йиллигини тантанали равишда нишонлашга қарор этди. Бу тадбирни муваффақиятли ўтказиш юзасидан юбилей комиссияси ташкил қилинди ва бу катта тантанани амалга ошириш программаси ишлаб чиқилди.

Эстон давлат филармониясининг ижодий коллективи куйлаган қўшиқлар одамларни янги ижодий меҳнатга, гўзалликка руҳлантирмоқда. Бизнинг Таллин ва Тарту опера театрининг шуҳрати ҳам олис-олисларга таралиб кетган. Чунки бу театрлар саҳнасини энг яхши, энг хушовоз хонандаларимиз ишғол этишган. «Эстония» театрида эса Тийт Куузик ва Георг Отс каби машҳур хушовоз хонандалар хизмат қилмоқдалар.

Ўтмишнинг қора шомида туғилиб халқнинг қувончига ҳам, ғам-аламларига ҳам малҳам бўлган эстон қўшиқлари асрлар оша халқнинг яқин маънавий кўмакдоши бўлиб келди. Уни меҳнатга, золимларга қарши курашга отлантирди, севги ва самимиятга даъват этди. Хусусан Улуғ Ватан урушидан сўнг эстон музика санъати жуда тез суръатлар билан тараққий этди. Эндиликда ҳозирги тараққиёт ва камолот йўлига чиқиб олди.

Хейна РАННАП,
Таллин музика мактабининг директори.

ЭСТОНИЯДА санъат даргоҳлари кўп. Бу даргоҳларда ажойиб талант соҳиблари, машҳур санъаткорлар хизмат қилиб, томошабинларни ўзларининг ёрқин талантлари билан мафтун этиб келмоқдалар. Ана шундай атоқли санъаткорлардан бири сиз суратда кўриб турган Эстония ССР халқ артисти Хуго Лаурдир.

ЭСТОНИЯДА талантли мўйқалам соҳиблари ишлаб турибди. Уларнинг ёрқин полотноларида республиканинг ажойиб кишилари, унинг табиати ўз аксини топмоқда. Ана шундай мўйқалам усталаридан бири сиз суратда кўриб турган СССР халқ рассоми Окас Эвальддир.

ЗАМОНАВИЙ АЛЛА

Мати ТРААТ

Кекса ташвиш етолгани йўқ
Тинч юртингиз васлига ҳали.
Ва уйқунгиз кўки бебулут,
Хавф солувчи хатари ҳам йўқ.
Космосингиз, шаҳрингиз
сизнинг
Ҳамда азиз уйингиз ҳали —
Фақат бешик узра энгашган
Онангизнинг ой жамолидир.
Тиниқ нигоҳ юрт курталари
Ҳали сизга номаълум албат,
Қуёшнинг ҳам йиғлай олиши,
Юлдузларнинг тамом сўниши,
Шаҳарингиз кул тепа бўлиб
Уларда на гиёҳ, на шамол,
На онанинг меҳр — сийнаси
Ҳеч нарсанинг бўлмасликлари.

Уйқингизни қўриқлар она,
Юзларида чарчашдан ажин
Юрагида ташвишдан ажин.
Сизлар йигирманчи асрнинг
Қизил шамси тагида ҳамда
Қора туни ичра ухлайсиз.
Бармоқларда йигирма тирноқ,
Йўргак ичра мўлтирар жуфт
кўз,
Гўё эгиз денгизча каби.
Ким соҳили сари йўл олар
Келажакнинг машҳур флоти,
Ажойибот юкларин ортиб
Ва ҳамманинг ҳавасин тортиб.
Йигирманчи аср одами
Бадқовоқ эр
Ва хушфеъл ота.

Жуда ажиб, ғалати тентак,
Фарзандингга берасан нима —
Учоқми, ё орзу майинми,
Ёки конми,
Е... даҳшатли мангуликнимми?
Дўндиқ юзли уйқучилар, сиз
Эшитмайсиз қитъалар сасин,
Улар ичган ҳаёт қасамин:
Туғилган мурғакни кутади
лира,
Туғилган мурғакни кутади кема
Туғилган гўдакни кутади омоч!
Болалар! Акаларингиз
Кемаларни жиҳозлар бугун
Очиқ денгиз сафари учун
Улар қўшиқ айтиб,
Сизларнинг
Бешик узра соясин солган
Оловли, лек машъум ўлимни
Улоқтирар денгиз тубига.
Ҳа, қайсики унинг дастидан
Ухлаш қийин ушбу асрда,

Ухлаш қийин қўрқув остида!
Сизлар ҳали санай олмайсиз,
Жажжигина бармоғингизни.
Тезда барин биласиз,
Бироқ,
Қитъаларнинг бугунги сасин
Эшитасиз грамёзувда.
Ёруғ залда
Ишқ ҳақида ва
Мингта майда-чуйда ҳақида
Хаёл сурар экансиз,
Дейсиз:
«Мунча ҳам жўн булар
ҳаммаси!
Туғилган мурғакни кутади кема,
Туғилган мурғакни кутади
лира,
Туғилган мурғакни кутади
омоч!»

Мавлон ИКРОМ таржимаси.

МЕҲМОНЛАРИМИЗ

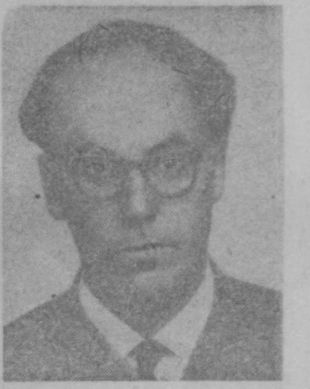

ЛЕННАРТ МЕРИ

Таниқли прозаик 1929 йили 29 мартда хизматчи оиласида туғилди. У эстон адабиётида ўзининг халқ ҳаётини ҳаққоний акс эттирган очерклари билан танилган.

Ёзувчи «Кобра ва қорақурт изидан», «Зангори денгиздаги уч байдарка» номли китобларида Ўрта Осиё ва Ёқутистон халқлари ҳаётига мурожаат қилиб, уларнинг ҳаётида юз берган ўзгаришларнинг бадиий тасвирини берган.

Ёзувчи «Вулқонлар мамлакатида» номли китобида эстон олимларининг кейинги пайтларда олиб борган ишларини мароқ билан ҳикоя қилади. Л. Мери қатор публицистик мақолалари, инглиз ва немис адабиётидан қилган таржималари билан ўқувчилар орасида катта обрў қозонган.

Л. Мери Таллин киностудияси сценарий бўлимида редактор бўлиб ишлайди. У 1963 йилдан бери СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси.

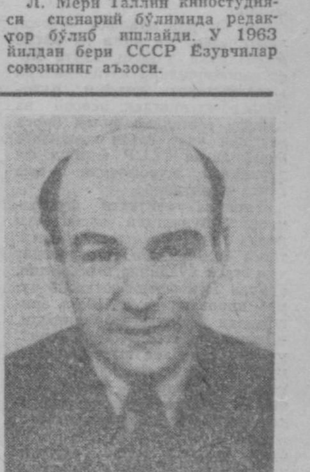

АЙН КААЛЕП

Талантли шоир ва таржимон А. Каалеп 1926 йили 4 июнда ўқитувчи оиласида туғилди. Ўзининг ўнлаб шеърлари ва турли халқлар адабиётидан қилган таржималари билан яхши танилган.

А. Каалепнинг биринчи шеърлар тўплами «Самарқанд дафтари» 1962 йили нашр этилди. Шундан кейин шоир бирин-кетин «Тонг манзараси», ва «Кўл кўринишлари» каби шеърлар тўпламларини эълон қилди.

А. Каалеп Г. Гейне, Ф. Шиллер, Т. Шевченко, М. Лермонтов, Никитин, Кольцов, С. Шипачев, О. Бергольц, М. Алигер, К. Симонов, Б. Слуцкий, Жамбул каби қатор адибларнинг асарларини юксак маҳорат билан эстон тилига таржима қилган. Талантли шоир ва моҳир таржимон А. Каалеп 1962 йилдан бери СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси.

ЭСТОН ФИЛЬМЛАРИ ФЕСТИВАЛИ

Ўзбекистонлик кинотомошабинлар эстон кино санъати билан яхши танишлар. Республикамиз кино экранларида эстон бадиий ва ҳужжатли фильмлари кўп йиллардан буён кўрсатилиб келинмоқда. Ўзбекистонда бўладиган эстон санъати декадаси давомида ўтадиган эстон фильмлари фестивали республикамиз меҳнаткашларининг дўстларимиз кино санъати билан янада яқиндан танишишларига имкон беради, албатта. Бу кинофестивалда эстон кино ходимлари ишлаган бир қатор бадиий фильмлар кўрсатилади. Улар орасида «Вена почта маркаси», «Тушки пором», «Қора либос кийган қиз», «Шинель кийган кишилар» каби бадиий фильмлар бор.

Декадага Эстония ССР Министрлар Совети Кинематография Давлат комитетининг раиси Ф. Левик бошчилигида кинородактор Р. Бельця, «Таллин фильм» киностудиясининг директори Н. Данилович, кинорежиссёр Ю. Мююр, Эстония ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, киноактёр ва композитор Э. Тамбург, киноактриса М. Гашнек ўртоқлардан иборат эстон киноделегацияси ҳам иштирок этади.

ҲАЁТИЙ ЛАВҲАЛАР

ҚАРДОШ Эстония республикасининг санъаткорлари серқуёш ўлкамизга ташриф буюришди. Улар ўзларининг оҳанграбо куй ва қўшиқлари, спектакллари, китоблари, хуллас хилма-хил санъатлари билан бир қаторда тасвирий санъатнинг энг яхши намуналарини ҳам келтиришган.

Пойтахтимизда қардош эстон рассомлари ва ҳайкалтарошларининг энг яхши асарлари кўргазмаси очилди. Ана шу санъаткорларнинг асарларини томоша қилар эканмиз, кўз ўнгимизда эстон тасвирий санъатининг ўтмиши ва ҳозирги куни, унинг истиқболи намоён бўлади.

Буржуа Эстониясида тасвирий санъат асосан жуда тор доирадаги кишиларга хизмат қилган. Айни вақтда ана шу даврда санъатдаги турли хил йўналишлар билан кураш давомида эстон миллий тасвирий санъати учун ҳам пойдевор қўйилган. Кекса рассомлардан И. Греенберг, А. Варди, Э. Адамсон-Эрик ва бошқаларнинг асарлари ўз даврининг энг яхши санъат намуналари бўлиб, улар ҳозирги кунда ҳам юқори баҳоланяпти.

Лекин, фақат Совет ҳокимияти йилларидагина Эстонияда санъатнинг ижтимоий роли орта бориши билан бирга тасвирий санъатда ҳам катта ўзгариш рўй берди. Барча санъаткорлар каби рассом ва ҳайкалтарошлардан ҳам янги социалистик жамият кишисини тарбиялашда фаол қатнашишдек олижаноб вазифа қўйилди.

Ҳозирги вақтда Эстонияда айниқса амалий санъат юксак қадрланади. Эллигинчи йиллардан бошлаб эстон амалий санъати усталарининг қўли билан яратилган буюмлар ўзларининг замонавийлиги билан ҳамманинг диққатини ўзига тортди, улар турмушда кенг қўллана бошланди.

Рассомчилик санъати ҳам ўзининг янги босқичига кўтарилди. Тасвирий санъатнинг ана шу турида тасвирланаётган воқеа ёки кишининг образини яратишда мазмунга кўпроқ эътибор бериляпти. Эстон рассомларининг йирик полотнолари ва графика асарларида халқнинг жасорати ва меҳнати ўз ифодасини топаяпти.

Л. Муугнинг «Колхозчилар», В. Лойкнинг «Норозилик қўшиғи», К. Поллининг «Пролетар рассоми», Э. Окаснинг «1905 йилда эстон деҳқонларининг қўзғолони», О. Раунамнинг «Эстон қизил гвардиячилари 1918 йилда Раквер остоналарида» номли асарлари ана шулар жумласидандир.

Эстон совет санъатида «Ярослав коллективи» деб аталган рассомлар группасининг асарлари янги саҳифа очди. Мазкур рассомлар Улуғ Ватан уруши йилларида Ярославлда яшаб ижод этдилар. Адамсон-Эрик, Э. Эйнманн, Р. Сагритс, П. Аавик ва бошқалар шу шаҳарда халқ қўзғолончиларининг чет эллик босқинчиларга қарши курашининг 600 йиллигига аталган кўргазмани намойиш қилдилар. 1943 йилнинг апрель ойида ташкил этилган бу кўргазмада Э. Окаснинг «Халқ қасоскорлари» номли картинаси айниқса юксак баҳоланди. Кейинчалик бу кўргазмадаги ҳамма асарлар Таллин шаҳри озод этилгач, бу ерда ҳам кенг намойиш қилинди.

Ҳозирги вақтда эстон рассомлари асарларида воқеаларнинг ташқи томони эмас, балки уларнинг моҳиятини билиш, ғоявий, бадиий юксакликка эришиш, ҳақиқий халқ санъатини яратишга бўлган интилиш яққол сезилмоқда.

Рассом Н. Кормашовнинг «Қурилиш», «Темир-бетон» каби актуал мавзудаги асарлари шулар жумласидандир. Рассом оддий воқеаларни томошабин учун қизиқарли бўлган воқеалардек жонли ва рангба-ранг бўёқлар билан кўрсата олган.

Эстония тасвирий санъати мана йигирма йилдан буён ривожланиб, янги-янги асарлар билан бойиб боряпти. Ана шу қисқа вақт ичида рассомчилик ва ҳайкалтарошлик санъатида замонавийлик ва халқнинг қаҳрамонона ўтмишини, ҳозирги ҳаётини, кундалик меҳнати ва порлоқ истиқболини тасвирлаш асосий ўринни эгалламоқда.

Пойтахтимиздаги Округ офицерлар уйи залларида очилган бу кўргазмани томоша қилар экансиз, қардош эстон халқининг ҳаёти билан танишгандай бўласиз.

Т. ОДИЛБЕКОВ,
санъатшунос.

ДЕКАДАГА АРМУҒОН

Бугун Тошкентда яна дўстлик байрами бошланади. Бу сафар ўзбек диёрига эстониялик адабиёт ва санъат аҳллари меҳмон бўлиб келишди. Одатий урфга айланиб бораётган декада ўзбек ва эстон санъаткорларининг ҳамкорлигини янада мустаҳкамлайди. Меҳмонларимиз республикамизнинг диққатга сазовор жойларида бўлиб, маданий ҳаётимиз билан яқиндан танишадилар. Ўқув юртларида ва бошқа билим ўчоқларида эстон ёзувчилари ва санъаткорлари билан учрашувлар ўтказилади.

Бу ўн кунлик байрамга республикамиз матбаачилари қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. «Шарқ юлдузи» журналининг навбатдаги сони декадага бағишланган. Унда таниқли эстон қалам соҳибларининг асарлари ёритилган ҳамда Эстониянинг совет ҳокимияти йилларида эришган ютуқларини кўрсатувчи бошқа материаллар ҳам эълон қилинган.

Ғафур Ғулом номидаги бадиий адабиёт нашриёти ҳам декадага муносиб туҳфа ҳозирлади. Эстон ёзувчиси Пауль Куусбергнинг «Андрес фожиаси» номли романи аллақачон ўзбек китобхонлари қўлига бориб етди. Бундан ташқари нашриёт «Чағалай» номли ҳикоялар ва «Минг орол чечаклари» номли шеърлар тўпламини декада кунларида сотувга чиқаради. «Чўнтакдаги донишманд» номли эстон эртаклари тўплами ҳам декадага муносиб тортиқдир. Бу тўпламларга кирган асарларни республикамизнинг талантли қалам эгалари ўзбек тилига таржима қилганлар.

Март РАУД

ҲАВОЙИ ОДАМ

(ҲИКОЯ)

Иоханнес Укарет ўттиз ёшга кирган бўлса ҳамки, ҳали ҳаётдан ўз ўрнини тополгани йўқ. Бунга ўзининг феъл-атвори сабабчи.

Бироқ Укарет ҳаёт кечиришнинг осон йўлини ахтарарди, шунинг учун ҳам унинг қилаётган ишлари-ю, уринишлари ўзича қанчалик дабдабали бўлмасин, барибир ҳеч кўзга кўринмасди.

Укарет ўз ҳаётида оммавий ишларга кўп куч-ғайрат сарф қилди. Тўсатдан шахмат шон-шуҳрати ҳақида орзу қилиб қолди. Минғирлаганча, гроссмейстерларнинг бир канча ўйинларини диққат билан кўриб чиқди ва бир неча шахмат йўллари маъносини тушунмай, кўр коридек ёдлаб олди.

Бу ишга жон-дили билан киришган эди-ку, бироқ охиригача етказа олмади. Сабаби — шу ернинг мактаб ўқувчилари дастлабки уч турда уни тор-мор қилиб ташлашди.

Укарет шахматни дарҳол оркестр билан алмаштирди. Байрамларда ва киноларда ёшлар фақатгина гармонь садоси остида танца тушсалар, ахир бу нима деган гап ўзи! Укаретга бу иш ҳам тўғри келмагач, ансамблдан қўлини ювиб, қўлтиғига урганча яна бутунлай шахсий ҳаёти ташвишига тушиб қолди.

Укарет ҳаётини яна янги ишга киришдан бошлади. У тери тайёрлаш район идорасининг ходими бўлиб олди. Унинг вазифаси қўй ва эчки териларини йиғиб олиб келиб топшириш эди. Ишнинг унга маъқул тушган томони шунда эдики, иш ҳақи тўплаган нарсанинг процентига қараб тўланар экан, агарда вакил ўз районининг планини ортиғи билан бажарса борми, бахт унга кулиб боқиб, пул деганинг тегирмоннинг новидан оқиб келгандек ўзи келаверади.

Иши юришиб турган дастлабки кунларда бахт унга кулиб боқди. Укарет тўққиз ёшлик ўғли билан келган Минна Вильбартни кўпдан танирди. У колхоздаги парранда фермасида яхши ишлар, мўъжазгина, саришта уйи ҳам бор эди.

Кунлардан бир куни Укарет хийла қалин қор ёққанда бу томонларга ҳам тери масаласида йўл олди-да, иш битгач йиққан нарсаларини шаҳарга олиб кетгунга қадар Миннаникига элтиб қўйди.

Укарет бир неча кун Миннаникида нарсаларини қўриқлаб ётди, ниҳоят, юк машинаси топилгач, иш шу даражага бориб етдики, Укарет терилар билан шаҳарга бира тўла жўнаб кетиш ўрнига диванию, приёмнигини олиб, бутунлай Миннаникига кўчиб келди.

Укарет қишда ҳамма ёқ қор билан қопланганда узоқ ўрмон хуторларига тери излаб борди, бу ерга келиш учун озмунча азоб чекмади, дейсизми! Ниҳоят бу ишда ҳам дўппи тор келиб қолди.

Бир куни Минна дўкондан керосин олиб келишга юборди. Қиладиган иши бўлмаганидан кейин хотинидан пул билан керосин идишни олишга мажбур бўлди. У қоронғи тушганда қайтиб келгач:

— Шу охирги бўлсин. Иккинчи маротаба бу уйга керосин олиб келмайман... —деди.

— Ҳа, яна нима бўлди? —сўради Минна, чироққа керосин қуяётиб.

— Худо ҳаққи, рост айтяпман, энди уйимизга электр ўтказаман, — деди Укарет.

Бироқ, Миннада ҳеч қандай ўзгариш сезилмади.

— Эҳ, хотин-ей, жуда нодонсан-да! — деди эр. — Нима тушунмаяпсанми? Агар колхознинг чироқ келтиришини кутиб ўтирсак борми, бочкалаб керосин ташишга тўғри келади. Йўқ, йўқ, бунақаси кетмайди... Ўзим! Ўзим электр чироғи келтираман. Ўзим станция қураман. Электрни, Минночка, бизга шамол беради...

— Шамол? Наҳотки сен бунинг уддасидан чиқолсанг-а? — сўради Минна гумонини яширмай.

«Бу нима деган гап, жуда оддий нарса-ку... Минна кучли шамол бўлсагина, хонада чироқ ёруғ бўлади, шамол тўхтагач яна қора чироқни ёқаман, деб ўйламай қўя қолсин. Йўқ! Ток узлуксиз бўлиб туради! Ташқарида тиқ этган шамол бўлмаса-да, Минна фақат кнопкани босса бас... Ана чироқ — бу ўз-ўзидан тушунарли. Уйнда электр чироғи йўқларга электр заряди берса ҳам бўлади. Ҳар галдагисига пулни ўн сўмдан жараҳлатиб олиб турилса, қиммат бўлмас. Ана иш деган бундоқ бўлибди. Шамол эсиб, «паррак айланиб турса, пулларнинг оқиб келишини томоша қиласиз...»

Агарда Укарет қилаётган ишларига хотинининг ишончсизлик билан қараётганини сезиб қолса, шу заҳотиёқ, жаги-жагига тегмай, келажакда нур сочиб турадиган манзарани дарҳол тасвирлаб берарди:

— Минночка, сен мени колхоздаги товуқхонага электр қуввати бермайди, деб ўйлама. Ахир бу фақат сен учун-ку! У ерда сен эртадан-кечгача ишлайсан. Қўлингда фонарни кўтариб юрмай, худди черковнинг байрам кунида ёритилган ёп-ёруғ хонасида ишлагандек, ишлайверасан, ўзингга енгиллик туғилишини бир ўйлаб кўргин-а. Электр чироғи... Ана ўшанда товуқларнинг потирлатиб тухум қилишини кўриб, ҳайратдан оғзинг очилиб қолади! Айниқса, куз билан қиш, энг қулай пайт-да! Ортиқча ташвишлардан қутуласан-қўясан. Лампочкаларнинг товуқхоналарда осилиб туришини кўз олдингга келтиргин-а, виключателни каравотингнинг оёғига ўрнатиб бераман. Соат тўрт-бешларда уйғонасан-да, овора бўлиб, ўрнингдан туриб ҳам ўтирмайсан! Оёғингни одеялонинг тагидан чиқазиб, бошмалдоғинг билан босасан, вассалом!

Укарет тўғри колхоз идорасига борди. Раис Миннанинг эрини қатъий илтимосига қулоқ солиб, электростанциянинг мачтаси учун битта арча ажратиб беришга рози бўлди. Шу куниёқ Укарет арча олиб келиш учун ўрмонга йўл олди.

Хуллас, арчани ҳам арралаб олдилар. Икки шиша арок билан қуймоқлар ёрдамга чақирилган эркакларнинг кўнглини шу қадар кўтариб юбордики, улар шу тобда мачтани ҳам ўрнатиб беришга рози бўлдилар. Укарет мос жойни аввалданоқ кўз остига олиб қўйганди. Уйларидан унча узоқ бўлмаган ерда уруғлик дон сақланадиган колхоз омбори бор эди. Омборнинг деворига Укарет шамол парраги ўтказилган мачтани ўрнатмоқчи бўлди. Музлаб қолган ердан чуқур қазидилар.

Мачтани деярли ўрнатиб бўлган ҳам эдилар, ҳовлига алоқа бўлим бошлиғининг хотини югуриб келиб қолди.

— Ўртоқ Укарет... Ўртоқ Укарет! — дея қичқирарди у.

Ҳеч ким унга эътибор ҳам бермади.

— Ўртоқ Укарет... Минна шаҳардан қўнғироқ қилди, қиз туғибди, сизга шуни айтиб қўйишимни илтимос қилди...

— А-ха, — қичқириб юборди ота суюнганидан.

Мачтани узун шох билан ёғоч деворга қоқаётганларида девор ёрилиб кетди.

— Эҳ, томга зарар етди-да,— деди кексагина киши, чангак билан ходани тутиб турар экан.

— Ҳечқиси йўқ. Янги нарса қурилаётган жойда, бузилишнинг бўлиши турган гап, — деди Укарет пешанасидаги терни артаркан.

Қилаётган ишининг беҳуда кетмаслигига Укарет тамоман ишонар, у бениҳоя бахтиёр эди. Мана, иншоот ҳам «тайёр!» бўлди.

(Давоми 4-бетда)

ЎЗБЕКИСТОНДА ЭСТОНИЯ АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИ

ҲАВОЙИ ОДАМ

(Боши 3-бетда).

Укаретнинг кўнгли бир нарсани тилар, у ишонч-ла «Чироғ!» деб қичқиришни шунақаям истардики, асти қўяверасиз. Бироқ, афсуски, ҳали суюнишга эрта эди, чунки тиқ этган шамол йўқ эди-да.

Минна келмасдан аввалроқ шамол эсганда эди, Укарет кутган қўш қувонч биракай келарди-я. Ярим тунда ташқарида шовқин эшитилди. Укарет уйғониб кетдию, ҳаяжонланганидан мўйнасини елкага ташлаганча, оёқ кийимини кийиб, шоша-пиша, паррак айланяптими, йўқми, деб уйдан ташқарига чиқди.

У умидларим пучга чиқади, деб ҳеч ўйламаганди. Паррак жуда яхши ишларди, бироқ лампочкаларда милт этган ёруғ йўқ эди. Қани энди жиллақурса лампочка сал бўлса-да, милт этса. Ток йўқ, ҳа, ток йўқ.

Укарет шу куниёқ электр чироғи соҳасидаги билимини тўлатўкис мукаммалаштириб олиш, янги электротехника ҳақида муфассал баён қилинган китобни сотиб олиш учун шаҳарга жўнашга аҳд қилди. Шу билан биргаликда Миннанинг қизи билан қачон қайтишини ҳам билиб келади. Касалхонадан жавоб тегмагунча кетишга шошмагин, деб огоҳлантириб ҳам қўяди, ахир кишининг саломатлиги керак-ку!

Бироқ, Укарет шаҳарга келиб ҳамма умидлари пучга чиққач, ҳафсаласи пир бўлиб кетди. У касалхонага Минна қачон уйга қайтишини сўрагани кирганда, навбатчи ҳамшира жилмайганча, унинг кечикканлигини, она-бола тахминан бундан уч соат олдин чиқиб кетишганлигини айтди...

Минна уйига қўлида чақалоғи билан кириб келганда, печнинг ёқилмаганлиги ва уйнинг ёйилиб ётганлиги уни ҳеч ажаблантирмади. Яхшиямки, ёнида кўча эшигининг иккинчи калити бор экан. Айни шу пайтда ёрдамчиси товуқхонада экан, буни кўриб кўнгли бир оз таскин топди. У Миннани кутиб олди, ўтин келтирди ва керосин олиб чиқиб берди.

Укарет қаёққа йўқолди деб сўраб, ажабланишдан нима ҳожат? Мана, ҳаммаси очиқдан-очиқ кўриниб турибди — пайраҳа ва темир-терсаклар полда ёйилиб ётибди, қоғоз ва ҳамма ёғи титилиб кетган китоб билан нон бурдалари эса стол устида ётарди.

Қоронғи тушганда Укарет қайтиб келди. Қалин китобни қўлтиқлаб олганди, оғзидан эсаароқнинг ҳиди гупиллаб келиб турарди. Шу аҳволда бўсағада гандираклаганча тўхтаб қолди. Йўлда машмашанинг устидан чиқишга тайёрланиб келаётган эди. Йўқ, Минна унга на қичқирди, на уйдан ҳайдади, на бирор нарса отди. Йўқ, унга бундан ортиқ жазо бўлмаса керак. Укарет унинг бундай кутиб олишини ҳатто хаёлига ҳам келтирмаганди. Минна бу билан унинг хафа бўлишга ҳам арзимайдиган киши эканлигини исбот қилди. Ҳатто у ҳақоратлашга ҳам арзимасди.

— Ҳали ҳам чироқ йўқ... — ғўлдиради Укарет нима дейишини билмай.

— Бола эса бор, —деди босиқлик билан Минна. — Балки унга қарарсан ёки лампочкаларингнинг ёнишини кутасанми-а?

Кесатиш билан айтилаётган бу сўзлар Укаретга жуда қаттиқ ботди. У лампани қўлига олиб каравот ёнига борди-да, аччиқ таъналардан қутқазган чақалоқ устига кўзларига ёш тўлганча энгашди. Укарет қилмишидан кечирим сўраб, Миннага кунларнинг тез ўтиб кетишидан нолиди, бугун шаҳарга бориб, кечикиб қолганлигини айтди.

Мана, баҳор ҳам етиб келди. Омбор ёнидаги паррак энди фақат шамолнинг қай томондан эсишини кўрсатишгагина ярарди, холос. Энди у ўз «иншооти»га кам қизиқарди, чунки колхозга симёғочлар ўрнатилиб, сим тортилмоқда эди. Укарет паррагининг гувиллашини эшитаркан: «Одамни шарманда қилмай, қулаб тушиб кетса, қандай соз бўларди-я...» деб ўйларди.

Сентябрнинг кеч кириб келаётган кунларининг бирида, Укарет уйда болани боқаётган бир пайтда, Минна ҳовлига ҳаллослаганча кириб:

— Бориб... бир қарагин-а! — деди.

Укарет болани каравотга ётқизди-ю, ҳовлига чиқишга ошиқди. Ён-атрофидаги уйларда электр нурлари порлаб турарди. Укарет худди уйқудан туриб кўзи ёруғликдан қамашгандек, кўзларини қисди. Унинг муваффақиятсиз чиққан парраги аввалгидек шамолда чарх уриб айланарди. Бундан ер ёрилмади-ю, ерга кириб кетмади.

Эртаси кун эрталаб, Минна: «Бор, кўчага бир қара!» деб уни чақирди.

Колхозчилар араваларда омбор ёнида туришарди. Араваларга эса экиш учун уруғлик жавдар ортиб қўйилганди. Омборнинг ёнида эса моғорлаб кетган дон уюлиб ётарди.

— Қарагин-а, чиқитга чиқазган нарсангни, — деди омборчи Укаретга, худди ёмон иш қилиб қўйган болага танбеҳ бергандай.

Укарет лом-мим деёлмади. Қор билан ёмғир ёққанда томдан чакка ўтиб кетганди. Укарет нобуд бўлган уруғликка қаради. У камида бир оиланинг йиллик рўзғорига етарди. Минна ва колхозчиларнинг ғазаб билан тикилиб турганларини сезган Укарет ортиқ индамай туришни ўзига эп кўрмади.

— Тўғри, бу менинг айбим, — деди зўрға чайналиб. — Бориб, раис билан гаплашаман. Энди ишлайман. Қилган айбимни юваман, ишлаб етказган зараримни тўлайман.

Омборчи аравани ховлидан олиб чиқиб кетаётганда, Укарет чопиб бориб, дарвозани очди. Бу унинг колхоз учун қилган биринчи ёрдами эди.

Марҳамат ЖЎРАЕВА
таржимаси.

«Оққуш кўли» балетидан кўриниш. Суратда: Одиллия ролида ЭССР халқ артисти Чийу Рандвнер, Зигррад ролида артист Юрий Лассь.
Г. Вайдла фотоси.

ФУТБОЛ

СОВРИН ЭГАЛАРИ

Мамлакат XXX юбилей чемпионати якунланиб, катта футбол мукофоти эгалари маълум бўлди.

Энг фахрли мукофот — мамлакат чемпиони номи ва олтин медалларни учинчи марта Киев динамочилари олганликлари газетхонларга маълум. Киевликлар, шунингдек, асосий ва дублёр составлар билан бирга энг кўп очко олган командага бериладиган СССР футбол федерацияси мукофотини ҳам қўлга киритдилар.

Украина пойтахти футболчилари, шунингдек ғалаба учун ирода кучи кўрсатган коллективга бериладиган мукофотнинг ҳам эгаси бўлдилар. Маълумки, бундай мукофотни ютқазиб туриб пировардида ғалабага эришадиган командага берилади. «Динамо» (Киев) футболчилари уч марта ана шундай ирода кучи кўрсатдилар. Тўғри, Москванинг «Спартак» ва «Нефтчи» командалари ҳам уч мартадан шундай ғалаба қозондилар. Аммо киевликлар кўп ҳисоб билан ютқазиб туриб, ғалабани қўлга киритганлар. Украинанинг «Комсомольское знамя» ёшлар газетаси мукофоти ҳам Киевда қоладиган бўлди. Чунки чемпионлар рақиблар майдонида энг кўп очко тўплаган (38 имкониятдан 25 очко) коллективдир.

Кумуш медаллар билан тақдирланган Москванинг «Спартак» командаси Григорий Федотов номидаги совринни ҳам олади. Чунки бу команда мамлакат чемпионати ўйинларида энг кўп тўп урган (64 та) коллектив ҳисобланади.

«Советский спорт» газетасининг «Ҳалол ўйин учун» бериладиган мукофоти мавсумда судьялар томонидан энг кам жазоланган «Черноморец» футболчиларига берилади.

Москва динамочилари бу йил йирик ҳисоб билан етти марта ғалабага эришдилар. Шунинг учун улар «Футбол — Хоккей» ҳафталигининг мукофотини оладилар.

Москва армиячилари дарвозабони Юрий Пшеничников мавсумнинг энг яхши дарвозабони деб топилди. Унга «Огонёк» журнали соврини тегади. Маълумки, бунгача Лев Яшин, Анзор Кавазашвили, Владимир Маслаченко, Сергей Котрикадзе ва Виктор Банниковлар ана шу мукофот билан тақдирланган эдилар.

«Труд» газетасининг рақиблар дарвозасига энг кўп тўп киритган ҳужумчига бериладиган мукофоти учун кураш ғоят кескин бўлди. Маълумки, бу курашда пахтакорчи Эркин Абдураимов билан тбилисилик Гоча Гавашели ғолиб чиқдилар. Уларнинг ҳар иккалови 22 тадан тўп уришди. Улардан кейинги ўринларни Э. Стрельцов (21 тўп), В. Козлов ва Г. Хусаинов (14 тадан), О. Копаев (13), М. Гершкович (12), Д. Векуа, Э. Малофеев, А. Пузач (11 тадан) эгалладилар.

ПЛАНЕТАМИЗ ХАБАРЛАРИ

ТОШКЕНТДАГИ УЧРАШУВЛАР

Бомбайда нашр этиладиган «Жугантар» ҳафталик газетасининг редактори, Ҳиндистон Компартияси Миллий кенгашининг аъзоси П. В. Вайдья бошчилигидаги Ҳиндистон Коммунистик матбуоти ходимларининг делегацияси Ўзбекистонга меҳмон бўлиб келди. Мамлакатнинг турли штатларидаги партия газеталари ва журналлари вакилларидан иборат шу делегациянинг аъзолари Улуғ Октябрнинг 51 йиллиги байрамида қатнашмоқ учун «Правда» газетаси редакцияси таклифига биноан СССР га келган эдилар.

Ҳинд журналистлари Тошкент меҳнаткашлари билан бир неча учрашув ўтказдилар. Программага биноан улар республика бўйлаб сафар қиладилар.

* * *

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятида Афғонистон маданият арбоблари делегацияси билан учрашув бўлди. Бу делегация Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 51 йиллиги байрами муносабати билан СССРга меҳмон бўлиб келган эди.

(ЎзТАГ).

ЧИЛИДА ИШСИЗЛИК

ГАВАНА, 18 ноябрь. (ТАСС). Чилида ишсизлар сони ошиб бормоқда. Пренса Латина агентлиги мухбирининг Сантьягодан хабар беришича, Консепсьон ва Талькауано шаҳарларидагина ишчиларнинг 11,4 проценти ишсиз, Лота ва Коренель кўмир районларида эса ишсизларнинг сони бундан ҳам кўп бўлиб, 13,8 процентни ташкил этади.

Чили университети экономика ва планлаштириш институти ўтказган текшириш маълумотларига қараганда, асосан саноат кўпроқ концентрация қилинган районларда ишсизлар сони ортиб бормоқда.

КОММУНИСТ ҒАЛАБА ҚИЛДИ

ПАРИЖ, 18 ноябрь. (ТАСС). Франция Коммунистик партиясининг номзоди Мизерей Мореп шаҳрида (Иль ва Вилен департаменти) ўтказилган муниципаль сайловларда ғалаба қилди. Сўл кучлар қўллаб-қувватлаган коммунист Мизерей, деб хабар беради «Юманите» газетаси, ғоят кўп (54 процентдан ортиқ) овоз олди.

ЯНГИ ИҒВО

ЛОНДОН, 18 ноябрь. (ТАСС). Исроил ҳарбийлари қўшни араб давлатларига нисбатан иғвогарлик қилишни давом эттириб, жанглар тўхтатилган райондаги вазиятни тобора кескинлаштирмоқда.

Иордания ҳарбий вакилининг айтишига қараганда, кеча эрталаб Исроил қўшинлари Иордан дарёси водийсининг шимолий қисмида Иордан қўшинлари позицилсини пулемётлардан яна ўққа тутганлар, дейилади Рейтер агентлиги мухбирининг Аммондан юборган хабарида. Иордания қисмлари жавоб ўти очганлар. Отишма 25 минут давом этган. Ҳарбий вакилнинг айтишига қараганда Иордания томони талафот бергани йўқ.

ИҒВОГАРЛИК ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА

ПНОМПЕНЬ, 18 ноябрь. (ТАСС). Америка—Сайгоннинг уч ҳарбий кемаси 16 ноябрь эрталаб Жанубий Вьетнам билан чегарадош Кампот вилоятидаги қишлоқ даласида ишлаб турган Камбоджа деҳқонларининг бир группасини ўққа тутди. Камбоджанинг тинч аҳолисидан 12 киши ўлдирилди ва олти киши ярадор қилинди. Америка — Сайгон ҳарбийларининг янги агрессив ҳуружи тўғрисида хабар берган Камбоджа информация министрлиги ўлдирилганлар орасида 9 аёл ва уч бола борлигини уқтириб ўтади.

ВАТАНПАРВАРЛАР ЗАРБАСИ

ХАНОЙ. Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучларининг Бенча вилоятида ҳаракат қилаётган қуролли кучлари 1 ноябрда Тьенэнанг дарёсида сузиб юрувчи базани ўққа тутдилар, душманнинг 600 дан кўпроқ солдатини сафдан чиқардилар. ВИА агентлиги Озодлик агентлигига асосланиб, шу ҳақда хабар берди. Шунингдек душманнинг 16 та ҳарбий кемаси ва иккита вертолети ҳам ғарқ қилинди.

Куангчи вилоятининг шимолий қисмида ҳаракат қилаётган ватанпарварлар эса, 15 ва 16 ноябрда бўлиб ўтган уруш ҳаракатлари вақтида душманнинг 100 га яқин солдатини ўлдирдилар ва ярадор қилдилар.

(ТАСС).

ИОРДАНИЯ ЭЛЧИСИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 18 ноябрь. (ТАСС). Иорданиянинг АҚШдаги элчиси, Исроил ўзи босиб олган араб ерларини қайтариб беришдан бош тортаётганлиги Яқин Шарқдаги кескинликнинг асосий сабаби бўлиб турибди, деди. Кеча у Си-Би-Эс телевизион компаниясининг программасида гапириб, Қўшма Штатлар Исроилга қурол-яроғ, жумладан қирувчи реактив «Фантом» самолётларини сотаётганлиги бу райондаги вазиятни тағин ҳам кўпроқ кескинлаштиради, янги қуролли можаро хавфини туғдиради, деди. Исроил қўшинларини араб территорияларидан олиб чиқиб кетиш тўғрисида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг резолюцияларини бажариш йўли билангина, деди Иордания элчиси, Яқин Шарқдаги танглики бартараф қилиш мумкин.

ГРЕЦИЯ ХУНТАСИНИНГ УЗБОШИМЧАЛИГИ

АФИНА, 18 ноябрь. (ТАСС). Афинадаги фавқулодда ҳарбий трибунал 30 яшар бир грек солдатини ўлим жазосига ҳукм қилди. Бу солдат шу йил августда Греция бош министри Пападопулосга суиқасд ташкил қилишда айбланди.

ЭРОНДА СУВ ТОШҚИНИ

ТЕҲРОН, 18 ноябрь. (ТАСС). Тўхтовсиз қаттиқ ёмғир ёғаётганлиги натижасида пойтахтда ва Эроннинг шимолий районларида сув тошди. Теҳрон, Казвинь, Чалусда ва бошқа шаҳарларда кўп уйлар ва бинолар вайрон бўлди. Теҳроннинг жанубий районларидаги кўчалар сув остида қолди. Мамлакатнинг бир қанча районларидаги темир йўллар ва тош йўлларда қатнов тўхтаб қолди. Маъмурлар тошқин оқибатлари билан курашмоқ учун шошилинч чоралар кўрмоқдалар.

Германия Демократик Республикасида Венгрия, Польша ва Совет Иттифоқи ҳамкорлигида янги Тирбах электростанцияси қурилмоқда. Суратда: объектнинг умумий кўриниши.
АДН—ТАСС фотоси.

ҲАР ТЎҒРИДА

ЖАҲОН ГАЗЕТАЛАРИ

1966 йилда бутун дунёда кунига 320 миллион нусхада ҳар хил газета чиқиб турган. Энг кўп нусҳа газета СССРда босилиб чиққан.

ҚИММАТГА ТУШГАН ФИЛЬМ

Энг қимматга тушган кинофильм АҚШда чиқарилган бўлиб, номи «Клеопатра»дир. Кино юлдузи Элизабет Тейлор бош ролни ўйнаган бу фильм 1962 йилда суратга олинган бўлиб, унга 42 миллион доллар пул сарфланган.

ЭНГ ҚАДИМИЙ

Бизга маълум бўлган энг қадимий танга Кичик Осиёнинг Лидия шаҳрида чиқарилган. Олтин ва кумуш қотишмасидан зарб қилинган бу танга эрамиздан аввал 685-652 йилларда шу жойда муомалада бўлган.

ТАНГАЛАРНИНГ ЭНГ КАТТАСИ ВА ЭНГ КИЧИГИ

Қиймати ва катталиги жиҳатидан энг катта олтин тангалар подшо Шоҳ Жаҳон даврида Ҳиндистонда зарб қилингандир. Бу танга 200 мохур ёки 500 инглиз фунт стерлинг қийматга эга бўлиб, оғирлиги 2 килограмм 230 граммга тенгдир. Диаметри эса 13 сантиметр.

Энг митти олтин танга эса Жанубий Ҳиндистоннинг Кольпат деган жойида чиқарилган бўлиб, уни «тўғноғич боши» деб аташган. Бу тангаининг оғирлиги 0,0648 граммдир.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55—Кўрсатишлар программаси.

Ўзбек тилида: 18.00—Телеянгиликлар, 18.10—Юлдузча (тележурнал), 18.45—В. И. Ленин кутубхонаси.

Рус тилида: 19.00—А. НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДАН ЭСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ДЕКАДАСИНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШ МАРОСИМИ ОЛИБ КЎРСАТИЛАДИ, танаффус вақтида телеянгиликлар.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55—Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00—Кинофильм (болалар учун), 18.20 — Совет Эстонияси музикаси.

Ўзбек тилида: 19.00 — Тинган лаҳзалар дунёси (телефильм). 19.15 — Концерт (область театрлари артистлари).

20.00 дан — Москва кўрсатади.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/XI да Мудҳиш айбнома, 21/XI да Алишер Навоий, 22/XI да Парвона.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 20/XI да Навоий Астрободда, 21/XI да Тошболта ошиқ, 22/XI да Қизбулоқ.

КИНО

Резидентнинг хатоси (1-2 серия) — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ НОМЛИ, «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Олтин ўқ — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Оловли йўллар — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

1968 йил 2 декабрь кундуз соат 2 да Тошкент Давлат медицина институтининг даволаш ва стомотология факультетларининг илмий совет мажлисида (морфология корпуси, 1-зал) медицина фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун.

Е. Б. Берлинер: «Бичишни нерв системасининг баъзи бир қисмларига таъсири (экспериментал-морфологик тадқиқот)» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

1968 йил 2 декабрь кундуз соат 2 да Тошкент Давлат медицина институтининг санитария-гигиена ва педиатрия факультетларининг илмий совет мажлисида (морфология корпуси, 2-зал) медицина фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

С. А. Зуфаров: «Туғилгандан сўнг тараққиёт даврида буйрак усти безининг пўстлоқ қисмида бир томонлама адреналэктомия ва радиоактив нурлаш таъсиридаги ўзгаришлар» деган темада;

Л. И. Коенман: «Қорин тифига қарши ишлатиладиган қуруқ тўйинтирилган ва микроблар ҳужайрасидан тайёрланган вакцинанинг олинишни ва уни экспериментал равишда ўрганиш» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида (К. Маркс кўчаси, 103-уй) танишиш мумкин.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ АДАБИЁТ МУЗЕЙИГА

бош бухгалтер

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 55-уй. Телефон № 4-04-59.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ УЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИГА

район кассирлари, фаррошлар, қоровуллар, электр монтёрлар, саҳна ишчилари, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 34-уй, кадрлар бўлими.

МАРҒИЛОН ЁҒОЧСОЗЛИК ЗАВОДИГА

III ва IV разрядли дурадгорлар, бўёқчилар, электриклар, шофёрлар, тракторчилар, юкчилар, ёғоч арраловчи цех ишчилари, темирчи

КЕРАК

Бир йиллик муддатда квартира берилади.

Марғилон станциясига мурожаат қилинсин.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ УЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ:

20 — ноябрда — МУДҲИШ АЙБНОМА
21 ноябрда — АЛИШЕР НАВОИЙ
22 ноябрда — ПАРВОНА
23 ноябрда — ЗАМОН ДРАМАСИ
24 ноябрда — кундуз БУРОН ҚУШИ, кечқурун УЛИМДАН КУЧЛИ
26 ноябрда — АЯЖОНЛАРИМ
27 ноябрда — БОЙ ила ХИЗМАТЧИ
28 ноябрда — БУРОН ҚУШИ
29 ноябрда — ПАРВОНА
30 ноябрда — УҒИРЛАНГАН УМР.

Кундузги спектакллар 12 да, кечки спектакллар 7 ярим да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИНИСТРЛИГИГА

механизациялашган ва марказлаштирилган бухгалтерия ҳисоби бўйича бош бухгалтер ва унинг ўринбосари, моддий бўлим бухгалтери, планчи-иқтисодчи, архивариус

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Б. Хмельницкий кўчаси, 20-уй, 4-қават.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШ МИНИСТРЛИГИ БОШҚАРМАСИГА (ТОШКЕНТ ШАҲРИ)

катта инженер-иқтисодчи, сифат бўйича катта инженер, меҳнат ва маош бўйича катта инженер ва инженер, катта бухгалтер-ревизорлар, моддий-техника таъминоти бўйича инженер, катта бухгалтер, иқтисодчи-молиячи, таъминот бўйича инспектор, секретар-машинистка, педагоглар ва юристлар (эркаклар);

БУХОРОДА ИШЛАШ УЧУН

педагоглар ва юристлар (эркаклар), врач ва фельдшерлар, бош ва катта бухгалтерлар.

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев шоссеси, 25-уй, кадрлар бўлими. Телефон В-3-81-14 (7, 12, 17, 26, 55, 87-автобусларнинг «Узбум» бекати).

«ТАШКЕНТКАБЕЛЬ» ЗАВОДИ

Ватанимиз ва чет эл кабель маҳсулотларининг IV ва ундан юқори нусха

ИДИШЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Ҳамма ташкилот ва корхоналардан идишларни заводга топширишлари сўралади.

Идишлар ҳар куни қабул қилинади.

Тошкентда ва жойларда ишлаш учун ТОШКЕНТ ЛОЙИҲА-МОНТАЖ ИШЛАРИ БОШҚАРМАСИГА

прораб ва мастер лавозимига сим ва радио алоқаси инженерлари ва техниклари, электрон ва ҳисоблаш техникаси бўйича инженерлар, ҳамма разряддаги алоқа монтёрлари, кабелчи-уловчилар, шофёрлар, тракторчи-экскаваторчилар, токарлар, слесарлар, газ-электр пайвандчилар, ёрдамчи ишчилар ва монтажчи-алоқачи мутахассислигига ўқитиш учун шогирдлар.

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Афшан кўчаси, 48-уй, (6, 23 -автобусларнинг «Волгоградская» бекати). Телефонлар: Ж-7-25-81, Ж-7-03-70.

БЕКТЕМИР ТЕМИР-БЕТОН БУЮМЛАРИ ЗАВОДИГА

бош бухгалтер

КЕРАК

6 ой ичида уй билан таъминлайди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Бектемир посёлкаси, «Янги ҳаёт» кўчаси, 68-уй (17-автобуснинг, «9-автобаза» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ЭКСКУРСИЯ БЮРОСИ

5 дан 8 декабргача «Дилором» туристик поездида «Тошкент-Самарқанд-Бухоро-Тошкент».

маршрути бўйича 3 кунлик

ТУРИСТИК ЮРИШ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Т. Шевченко кўчаси, 44-уй.

ЭКСКУРСИЯ БЮРОСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри

Р. 16732. ИНДЕКС — 6469. № 1964.

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОН! „ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ" ГАЗЕТАСИГА 1969 ЙИЛ УЧУН ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА